

Информация
за състоянието на политико-възпитателната работа в Строителните войски с
войниците от турски произход, българите-мохамедани и циганите и каква
организация се създава за изпълнение решението на Секретариата на ЦК на БКП
за изучаване на български език от войниците от турски произход

София, [1974 г.]

Деятелността на командирите, политорганиците и партийните организации на Строителните войски с войниците от турски произход, българите с мохамеданска вяра и с циганите се осъществява в изпълнение решенията на Политбюро на ЦК на БКП от 25.XI.1969 година, на Секретариата на ЦК на БКП от 17.VII.1970 година, на Десетия конгрес и Февруарския пленум на ЦК на БКП. На основа на тях ПУСВ, политотделите на съединения, ЗКПЧ и партийните ръководства в частите и подразделенията са разработили целенасочени мероприятия, които ежегодно се освежават.

Командирите и политработниците от всички степени в своето болшинство добре познават изискванията на партийните решения с тези категории военнослужещи, осъзнали са необходимостта от добре организирана, съдържателна и високоефективна политико-възпитателна работа с тях. При това значимостта на задачата при нас нараства и от обстоятелството, че относителния дял на тези категории военнослужещи е голям.

В момента в поделенията на Строителните войски от общия брой на войниците 42,3 на сто са от турски произход, 2,3 на сто с българи с мохамеданска вяра и 11,2 на сто са цигани. По партийна принадлежност те се разпределят както следва: от турците – чл.

на БКП – 0,20 на сто, чл. на ДКМС – 79,80 на сто и неорганизирани – 20 на сто; от българите с мохамеданска вяра – чл. на БКП – 0,30 на сто, чл. на ДКМС – 85,30 на сто и неорганизирани – 14,40 на сто; от циганите – чл. на ДКМС – 37,70 на сто и неорганизирани – 62,30 на сто.

Ако вземем само войниците от турски произход по образование се получава следното: с висше образование – 0,18 на сто, с полувисше – 0,04 на сто, със редно 8,50 на сто, с ПТУ – 7,0 на сто, с 9, 10 и 11 клас – 15,08 на сто, с 8 клас – 28 на сто, с 5, 6 и 7 клас – 28,20 на сто, с 1, 2, 3 и 4 клас – 12,60 на сто и неграмотни – 0,40 на сто.

Тези данни показват, че тези категории войници са със сравнително ниско образователно, политическо и културно равнище, а по-голяма част от циганите не членуват в ДКМС.

С оглед по-пълното изпълнение изискванията на партийните решения за работата с тези категории войници Политическото управление насочва своето, на командирите, политорганите и партийните организации внимание за системно изучаване на нейното състояние, на основата, на което периодично тя се поставя на оценка, анализ и изводи. Така н общовойскови съвещания ПУСВ оценява същата през 1971 и 1963 година. Отделът „Пропагандна и агитация“ я оценява през 1962 година, а през 1974 година бюрото на ПУСВ, в присъствието на всички началник - политотдели заслуша началника на политотдела на Плевенското съединение и излезе с решение за цялата система на войските и излезе с решение за цялата система на войските. Подобна дейност извършват политотделите и партийните ръководства. Това позволява задачите по изпълнение на тези решения на ЦК на БКП да стоят постоянно на вниманието на командирите и политработниците.

Благоприятно обстоятелство за успехи в работата е, че по-голямата част от командирите, политработниците и специалистите от войските дълги години работят с тези категории войници и добре познават техните национални, религиозни, етнографски, социално-психологически и други особености.

В подхода изпълнение решенията на ЦК на БКП по тези въпроси командването и Политическото управление изхождат от конкретните наши условия във войските и съобразно с тях решават организацията, съдържанието и методите на провежданата всестранна дейност с войниците – турци, българи с мохамеданска вяра и цигани. На строга диференцираност най-вече в организацията на политико-възпитателната работа не може да се отиде, тъй като ще проличи тенденциозност. По останалите направления работата по-лесно се диференцира. Затова целите с политико-възпитателната работа се постигат главно чрез целенасоченото съдържание.

За внасяне подобрене в дейността на командирите, политорганите и партийните организации по изпълнение на ЦК на БКП Политическото управление изучи опита на ОК на БКП – Смолян и Разград и творчески прилага някои техни формули. От своя страна политотделите на съединения също изучават и внедряват опита в това отношение на окръжните и местните партийни комитети. Най-активни в тази дейност

са политотделите на Пловдивското и Старозагорското съединение. Последният изучи и използва опита на ОСИК – град Кърджали в работата му с населението от турски произход.

В изпълнение решенията на Десетия конгрес, на Февруарския пленум и на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП нашата всестранна дейност е насочена за постигане на заложените в тях цели: пълното приобщаване на войниците от турски произход към българския народ в борбата за социализъм и комунизъм и националното осъзнаване на българите с мохамеданска вяра и утвърждаване чувството им за произход и пълна принадлежност към българската нация; класово-партийното, патриотичното и интернационалното, воинското и атеистичното възпитание на войниците от турски произход, българи с мохамеданска вяра и цигани; преодоляване на различията им с българите, социалния консерватизъм и битовата им изостаналост; изграждане на правилен марксистко-ленински мироглед и политически усет, за да бъдат защитени от идеологическата диверсия на империализма и буржоазно-националистическата пропаганда и пр.

За постигането на тези цели командирите, политорганите, партийните и комсомолските организации в Строителните войски се разгръща в няколко главни насоки:

На първо място е провежданата политико-възпитателна работа в поделенията. Ударението тук се слага върху нейното съдържание.

Водеща роля в това отношение играе партийната пропаганда. Полит-занаятията с войниците по съдържание са насочени главно за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на същите, за засилване тяхната любов към социалистическата ни Родина, за правилното възприемане и активност за претворяването в дела на партийната политика, за безпределната обич и преданост към великия Съветски съюз и другите братски социалистически страни, за изясняване истината за положението на народа и младежта в капиталистическите страни. Лекториите през летния период с войниците през последните две години по съдържание бяха насочени да дадат атеистични знания на всички войници, да изяснят истината за произхода на българите с мохамеданска вяра и да се повишат знанията им по икономическата политика на партията. На тези задачи са подчинени лекционната пропаганда, разгръщана сред войниците, съответна част от печатните материали във в.

„Трудово дело“ и предаванията за Строителните войски по радиото и телевизията. Могат да се изброяват много и интересни проблеми, по които се излиза пред войниците от наши и външни лектори.

Подобрение бележи дейността на много командири, политработници и партийни ръководства за използването в тази насока на масово-политическата работа. Успехи има в редица поделения по използването на груповата и индивидуалната беседа за разясняване на партийната политика и непосредствените задачи на поделенията, с оглед повишаване съзнателността и активността на войниците в борбата за изпълнение на всяка една задача. Във всички поделения, особено в навечерието на по-значителни годишнини и политически поводи, се организират срещи с активни борци против фашизма и капитализма, със стопански и партийни ръководители. В много поделения се организират срещи на войниците с завърнали се изселници в Турция, които с разказите си разкриват истината за нищетата и политическия гнет в капиталистическа Турция. Резултатни са земляческите срещи, които се организират в поделенията. На тях представители на съответните окръзи запознават войниците с успехите в изграждането на социализма в техния роден край и се информират за проявите и делата на войниците в родната казарма. Най-добре в това отношение е дейността в Старозагорското и Варненското съединение. В някои поделения се провеждат разговори н тема: „Отечество и патриотизъм“, „Що е патриотизъм и интернационализъм“, „Истината за религията“ и др. Особено място в работата заема грижата за редовна политическа информираност на политиците по актуалните и вътрешни събития. Добра работа в това отношение се извърши по време на Кипърската криза. Всички поделения със служебни средства са абонирани с достатъчно бройки в. „Йени ъшък“, сп. „Йени хаят“, сп. „Родопи“ и според това от кой край са войниците в дадено поделение и за съответния окръжен вестник. В тази насока сполучливо се използват формите на нагледната агитация – стенвестници, агиттабла, фотоизложби и табла за положението на младежта в капиталистическите страни и по-специално в Турция.

Повечето от формите на културно-просветната и спортно-масовата работа умело се използват в борбата за изпълнение решенията на ЦК на БКП относно повишаване на културата и естетическото възпитание на войниците от турски произход, българите с мохамеданска вяра и циганите. Все повече тези войници се включват в съставите за художествена самодейност. Особена активност те проявиха по време на IV

републикански фестивал. Сега в самодейните състави участват 20 на сто от войниците от турски произход, 19 на сто от войниците-българи с мохамеданка вяра и 25 на сто от войниците-цигани. С тях редовно се сформират читателски групи за разглеждане на художествени книги с подходящо съдържание. Голям интерес се проявява от тях към книгите, написани по контраакция на ГУСВ с писатели на теми из живота и дейността на военнослужещите от Строителните войски, в които са застъпени образите на много войници от техния произход. С интерес те посрещат вечерите на родния край, на народната песен, на портрети на техни другари – първенци в труда и учението. Все по-масово и с увлечение участват във викторини, политически двубой, екскурзии до историческа места и паметници и посещение на музей. Много то тях участват в кръжоци за изучаване бойния път на партията и РМС, биографията на Ленин и Г. Димитров. Върху тяхното съзнание и чувства се въздейства със средствата на киното, радиото и телевизията. Посещават театри, цирк, концерти и пр. Докато преди 3-4 години войниците от турски произход при нас участваха само в борбата като спорт, то сега няма вид спорт, който да не е масов за тях. Сега 22 на сто от тях участват във физкултурните отбори, а от българите с мохамеданска вяра – 17 на сто и от циганите – 20 на сто.

Едновременно с това в изпълнение решенията на Десетия конгрес и Февруарския пленум все повече командири, специалисти и политработници извършват конкретна работа за повишаване възпитателното въздействие на войсковата обществена среда върху всички военнослужещи, в това число и върху войниците от разглежданите категории. Вниманието се центрира върху подобряване организацията на производството и труда, разгръщането на техническия прогрес, подобряване социално-политическия климат във войските колективи и пр. Най-добра в това отношение е работата на Старозагорското, Плевенското и Варненското съединение.

На второ място главна насока в нашата дейност за изпълнение тези решения на ЦК е включването все по-решително на младежите от разглежданите категории в активна комсомолска работа. И успехи имаме. В момента секретари на комсомолски организации и дружества са: турски произход – 285 души, от българите с мохамеданска вяра – 16, от циганите – 1. Членове на комсомолски комитети са съответно – 1127, 65 и 27 души. Тъй като тези категории войници при идването им в казармата са със сравнително нисък процент комсомолци, ПУСВ осигурява по врем на службата да се

приемат болшинството от тях за комсомолци. Всичкото това играе положителна роля върху тяхното възпитание, съзнателност и дисциплинираност.

На следващо място са грижите за по-активното включване на тези младежи в социалистическото строителство, чрез масовото им въвличане в социалистическото съревнование, повишаване на професионалната им квалификация и издигането им на ръководна, макар и низова работа. За периода 1971-1974 година в поделенията на войските войниците от турски произход са получили: строителна професия – 9,537 души, механизатори са станали 1,838 души и 1,661 са станали монтажници. От българите с мохамеданска вяра 909 са получили строителна професия, 164 са станали механизатори и шофьори и 65 монтажници. От циганите – 1,450 са получили строителна професия, 219 са станали шофьори и механизатори и 117 монтажници. Само през настоящата година от турците – 2,686 ще се сдобият със строителна професия, 684 ще станат шофьори и механизатори 489 – монтажници; от циганите – 260 строители, 37 механизатори и 43 монтажници и пр. В настоящия момент командири на отделения от турците са 756 души, от българите с мохамеданска вяра – 46 и от циганите – 74. Много от тези категории младежи са ръководители на производствени бригади и са добри майстори в професията. Добитата квалификация във войските за голяма част от тях остава професия за цял живот и те се вливат в редовете на работническата класа. Това е солидна предпоставка за преодоляване на всички традиционни признаци и приобщаването им към българския народ в борбата за социализъм и комунизъм.

Цялостната командно-организаторска и политико-възпитателна дейност в системата на войските за изпълнение решенията на ЦК за работата с войниците-турци, българи с мохамеданска вяра и цигани дава в болшинството случаи добри резултати. Тези, а и целият личен състав на Строителните войски стои здраво зад правилната политика на ЦК на БКП и полага похвални усилия за претворяването ѝ в дела. Расте броя на ударниците и първенците в социалистическото съревнование. Расте социалистическата съзнателност и политическата активност на младежите. Затова най-добре говорят постиженията на войските в изпълнението на насрещния план през юбилейната и ударна 1974 година. През нея са наградени както следва: от турците – с правителствени награди 5 души, със значка „За трудово отличие“ – 205 души, и със значка „За ударен труд“ – 529 души; от българите – мохамедани – с правителствени награди 3 души, със значка „За трудово отличие“ – 15 души и със значка „За ударен труд“ – 47 души; от

циганите – със значка „За трудово отличие“ – 22 души и със значка „За ударен труд“ – 63 души.

Сериозно намаляха изселническите настроения сред войниците от турски произход. Намаляват случаите на неправилно отношение на командири към тези категории войници. По-рядко явление са случаите на високомерие и неуважение от страна на военнослужещите – българи към тези войници. Расте морално-политическото единство, другарството и взаимопомощта.

В системата на Строителните войски служат като офицери 16 души от турски произход, 7 българи с мохамеданска вяра и 1 циганин. Като сержанти и старейшини служат 13 души от турски произход и 12 души българи с мохамеданска вяра. Всички българи с мохамеданска вяра – офицери и сержанти са сменили турско-арабските си имена с български. Общо взето и офицерите и сержантите от турски произход, българи-мохамедани и цигани проявяват активност в работата и се грижат за възпитанието на своите подчинени.

В същото време Политическото управление оценява, че в дейността на командирите, политорганиците и партийните организации по изпълнение решенията на ЦК на БКП за работата с войниците от турски произход, българи с мохамеданска вяра и циганите съществуват някои слабости и нерешени въпроси.

От определени слабости в някои поделения страда политико-възпитателната работа. На едни места не се решават винаги добре въпросите на нейната организация. На други места не се осигурява целенасоченост на нейното съдържание. По-често политико-възпитателните мероприятия не са достатъчно ефективни. Допуска се формализъм, опростенчество и примитивизъм, неумение провежданите мероприятия тясно да се свързват с изискванията на партийните решения с тези категории войници. Слаба е в някои поделения индивидуалната работа с тях. Недостатъчна е в много поделения материалната база за провеждане на нормална политико-възпитателна работа. Не достигат помещения за Димитровски стаи, малко са класните стаи. На редица обекти няма терени за спортни площадки, игрища и др.

Недостатъчни са грижите на някои командири, специалисти и политработници за усъвършенстване на войсковата обществена среда и за повишаване на възпитателното въздействие на нейните компоненти. Съществуват редица слабости в организацията на

производството и труда, нарушава се разписанието на времето за денонощието и не остава време за политико-възпитателни мероприятия. Допускат се неуредили по материалния бит на хората, които също занимават възпитателния ефект на войсковата обществена среда. В някои поделения не е осигурен оптимален социално-психологически климат във военските колективи. Допускат се случаи на извращения на дисциплинарната практика, грубости и побоища от началници над подчинени и от стари над млади войници, особено след употребата на алкохол. Не са редки случаите да се нанасят обиди на тези категории войници на национална и религиозна основа, особено чрез употребата на подигравателни епитети. Слаба е връзката на някои командири с тези войници и те не познават добре техните настроения и не могат целенасочено да реагират за тяхното регулиране. Недостатъчно се използват моралните и материалните стимули.

Може още да се подобри работата по приемането на неорганизираните младежи от тези категории и особено от циганите за членове на комсомола, за да могат в организацията по-правилно да се възпитават. Все още 22 българи с мохамеданска вяра – войници не са сменили турско-арабските си имена с български.

Тези и други слабости и недостатъци пречат да се постигнат в пълнота изискванията на партийните решения. Забавя се процесът на приобщаване на войниците от турски

произход към българския народ в борбата за социализъм и комунизъм, на националното осъзнаване и патриотичното възпитание на българите с мохамеданска вяра, на трудовото възпитание и културното издигане на циганите. На тази основа имаме отделни случаи войници от турски произход да изпаднат под влияние на реакционната турска пропаганда, дори да изказват явно свои шовинистични възгледи, каквито имаше по време на Кипърската криза. От своя страна всичкото това занижава трудовата и политическата активност на същите, не спомага за укрепването на дисциплината, пречи на борбата за достигане възможните резултати в изпълнението на насрещния план.

Основна причина за съществуването на тези слабости е, че все още има командири, политработници и партийни ръководства, които не са осъзнали в дълбочина задачите, произтичащи за тях от партийните решения, подценяват въпроса и не осъществяват системна работа за тяхното изпълнение.

Политическото управление отчитат както слабостите, така и причините, пораждащи ги и насочва своите и на политотделите сили за тяхното преодоляване. На вниманието на отдел „Военен“ на ЦК на БКП поставяме следния въпрос: Войниците – българи с мохамеданска вяра в своето болшинство са с подменени имена, водят се по документите българи и много силно реагират, когато в поделенията се правят опити за уязвяване кои са българи с мохамеданска вяра. Това ни затруднява да изпълняваме в пълнота изискването на т.8, буква „г“ на решението на Секретариата на ЦК – войници – те българи с мохамеданска вяра да не служат заедно с войници от турски произход и в райони с турско население. Смятаме, че е необходимо ЦК на БКП да направи оценка на изпълнението на решението на Секретариата за работата с тях и да се уточнят компетентно задачите и методите за по-нататъшната дейност с тази категория граждани.

Целенасочена работа в системата на войските се извършва и по изпълнение решението на Секретариата на ЖК на БКП и разпореждането на Бюрото на Министерския съвет за изучаване на български език от българските граждани от турски произход. Командването и Политическото управление на Строителните войски, командванията и политотделите на съединенията разработиха мероприятия за изпълнението на тази задача. Отдел „Пропаганда и агитация“ проведе съвещание с инструкторите по пропаганда и агитация в политотделите, на което се обсъдиха задачите за изпълнение решенията на Секретариата. Политическото управление поддържа тясна връзка с Министерството на народната просвета по изготвяне на програмата, осигуряване на учебно-материалната база, на необходимите учители и написването на учебниците. Във финансовия план на Главното управление на Строителните войски за 1975 година са включени и утвърдени необходимите парични средства. Бюрото на Политическото управление утвърди критерии за включване на войниците от турски произход в курсовете. На основа на него се изясни, че в 90 курса ще бъдат включени около 2,000 войници. В поделенията се извършва разяснителна работа за включване на войниците от турски произход в курсовете за изучаване на български език.

Сериозна трудност срещаме по въпроса за времето, в което курсовете ще водят занятия. Бюрото на Политическото управление разгледа въпроса и предлага отдел „Военен“ на Централния комитет на Българската комунистическа партия да даде съгласие занятията да се водят в съботните учебни дни, което ще осигури тяхната по-

висока резултатност. Разработената програма от Министерството на народната просвета до голяма степен ще решава задачите по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на участниците в курсовете.

Началник на Политическото управление – Строителни войски

Ген.-майор ВЪЛЕВ

ЦДА, 1Б, оп. 82, а.е. 372, л. 1-14

